

Věc C-562/21 PPU

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce

Datum doručení:

14. září 2021

Předkládající soud:

Rechtbank Amsterdam (Nizozemsko)

Datum předkládacího rozhodnutí:

14. září 2021

Žalobce:

Openbaar Ministerie

Žalovaný:

X

C-562/21 PPU – 1

RECHTBANK AMSTERDAM

INTERNATIONALE RECHTSHULPKAMER

(soud v Amsterdamu, senát pro mezinárodní právní pomoc, Nizozemsko)

[omissis] Datum vyhlášení: 14. září 2021

MEZITÍMNÍ ROZSUDEK

o obžalobě, kterou podal officier van justitie (státní zástupce, Nizozemsko) k předkládajícímu soudu na základě § 23 Overleveringswet (zákon o předávání osob, dále jen „OLW“). Tato obžaloba byla podána dne 19. května 2021 a týká se zejména zpracování evropského zatýkacího rozkazu (dále jen „EZR“).

Tento EZR vydal dne 6. dubna 2021 Sąd Okręgowy w Lublinie (Polsko) za účelem zatčení a předání:

X

[omissis]

zadržovaného ve věznici Zuid-Oost [omissis]

dále jen „vyžádaná osoba“.

1. Řízení

[omissis] [průběh vnitrostátního řízení]

2. Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce

2.1 Použitelné právo

Unijní právo

I. Listina základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“)

Článek 47 první a druhý pododstavec, čl. 51 první pododstavec a čl. 52 třetí pododstavec Listiny stanoví:

Článek 47

Právo na účinnou právní ochranu a spravedlivý proces

Každý, jehož práva a svobody zaručené právem Unie byly porušeny, má za podmínek stanovených tímto článkem právo na účinné prostředky nápravy před soudem.

Každý má právo, aby jeho věc byla spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nezávislým a nestranným soudem, předem zřízeným zákonem. Každému musí být umožněno poradit se, být obhajován a být zastupován.

Článek 51

Oblast použití

1. Ustanovení této listiny jsou při dodržení zásady subsidiarity určena orgánům, institucím a jiným subjektům Unie, a dále členským státům, výhradně pokud uplatňují právo Unie. Respektují proto práva, dodržují zásady a podporují jejich uplatňování v souladu se svými pravomocemi, při zachování mezí pravomocí, které jsou Unii svěřeny ve Smlouvách.

Článek 52

Rozsah a výklad práv a zásad

[...]

3. Pokud tato listina obsahuje práva odpovídající právům zaručeným Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod, jsou smysl a rozsah těchto práv stejné jako ty, které jim přikládá uvedená úmluva. Toto ustanovení nebrání tomu, aby právo Unie poskytovalo širší ochranu.

- II. Rámcové rozhodnutí Rady ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy (2002/584/SVV) (dále jen „rámcové rozhodnutí 2002/584/SVV“) (Úř. věst. 2002 L [190], s. 1), ve znění rámcového rozhodnutí 2009/299/SVV (Úř. věst. 2009, L 81, s. 24).

Článek 1 odst. 3 a čl. 15 odst. 1 rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV znějí následovně:

Článek 1

Definice evropského zatýkacího rozkazu a povinnost jej vykonat

[...]

3. Tímto rámcovým rozhodnutím není dotčena povinnost ctít základní práva a obecné právní zásady zakotvené v článku 6 Smlouvy o Evropské unii.

Článek 15

Rozhodnutí o předání

1. Vykonávající justiční orgán rozhodne o předání osoby ve lhůtách a za podmínek stanovených v tomto rámcovém rozhodnutí.

Nizozemské právo

III. Zákon o předávání osob (OLW)

OLW (zákon ze dne 29. dubna 2004, Stb. 2004, 195), ve znění naposledy pozměněném zákonem ze dne 17. března 2021, (Stb. 2021, 155), provádí rámcové rozhodnutí 2002/584/SVV. V rozsahu, v němž jsou relevantní, § 1 úvodní věta a písm. g), § 11 odst. 1, čl. 26 odst. 1 a § 28 první až třetí pododstavec OLW znějí následovně:

Článek 1

Pro účely tohoto zákona se rozumí:

[...]

g. soudem: soud prvního stupně v Amsterdamu;

[...]

§ 11

1. Evropský zatýkácí rozkaz se nevztahuje na případy, kdy podle soudu existují závažné a prokazatelné důvody se domnívat, že po předání je vyžádaná osoba vystavena skutečnému nebezpečí porušení jejích základních práv zaručených Listinou základních práv Evropské unie.

§ 26

1. Soud přezkoumá možnost předání [...]. [...] [...]

Článek 28

1. Soud rozhodne o předání nejpozději čtrnáct dní po ukončení hlavního líčení. Rozsudek musí být odůvodněn.
2. „Pokud soud [...] konstatuje, že předání nelze povolit [...], odmítne předání ve svém rozhodnutí.“
3. V jiných případech, než jsou uvedeny v odstavci 2, povolí soud předání ve svém rozsudku, ledaže se domnívá, že evropský zatýkácí rozkaz nelze podle § 11 odst. 1 [...] vykonat.

2.2 Odůvodnění

- 1 Vyžádaná osoba má polskou státní příslušnost. Rechtbank Amsterdam (soud v Amsterdamu) musí rozhodnout o výkonu EZR, který vydal dne 6. dubna 2021 polský justiční orgán za účelem výkonu trestu odnětí svobody v délce dvou let. Tento trest byl uložen pravomocným rozsudkem vydaným dne 30. června 2020 za 1) to, že dotčená osoba pomocí násilí a hrozby násilí, přinutila jinou osobu něco učinit a 2) vyhrožovala násilím. Dotčená osoba nesouhlasila se svým předáním do Polska.
- 2 Rechtbank (soud) nevidí žádný důvod, který by mohl bránit předání vyžádané osoby, s výjimkou problému, kterého se týká [předběžná otázka]*.
- 3 Rechtbank (soud) konstatoval existenci systémových či obecných nedostatků od podzimu 2017, pokud jde o nezávislost soudnictví ve vystavujícím členském státě, které tedy existovaly již v okamžiku vydání dotčeného EZR. Tyto nedostatky se od podzimu roku 2017 prohlubovaly. Z důvodu těchto nedostatků ve vystavujícím členském státě zpravidla existuje skutečné nebezpečí porušení podstaty

* – Ndt: Autor uvádí pravděpodobně omylem množné číslo, neboť projednávaná žádost o rozhodnutí o předběžné otázce obsahuje pouze jednu otázku.

základního práva na spravedlivý proces zaručeného čl. 47 druhým pododstavcem Listiny, a sice skutečné nebezpečí porušení práva na nezávislý soud.

- 4 Těmito systémovými nebo obecnými nedostatky je rovněž (zčásti) dotčeno základní právo na soud předem zřízený zákonem, zaručené čl. 47 druhým pododstavcem Listiny. Tyto nedostatky vyplývají ze zákona ze dne 8. prosince 2017, který vstoupil v platnost dne 17. ledna 2018, o postavení Krajowa Rada Sądownictwa (Národní rada soudnictví, Polsko, dále jen „KRS“) a její úloze při jmenování členů polské justice¹. Sąd Najwyższy (Nejvyšší soud, Polsko, dále jen „SN“) konstatoval ve svém rozhodnutí ze dne 23. ledna 2020 ve věci BSA I-4110-1/20, že podle právních předpisů, které vstoupily v platnost v roce 2018, KRS není nezávislým orgánem, ale podléhá přímo politickým orgánům a že tato chybějící nezávislost² vedla k nedostatkům v postupu jmenování soudců. Pokud jde o jiné soudy než SN, usnesení dochází k závěru, že složení senátu soudu nebylo řádně vytvořeno ve smyslu polského trestního řádu, pokud zahrnuje osobu jmenovanou na návrh KRS soudcem v souladu s právními předpisy, které vstoupily v platnost v roce 2018, jelikož nedostatky týkající se postupu jmenování vedou za okolností projednávané věci k porušení záruk nezávislosti a nestrannosti ve smyslu polské ústavy, článku 47 Listiny a článku 6 EÚLP. Tento závěr se nepoužije na rozsudky vydané před datem usnesení ani na ty, které musí být vydány v řízeních, která již k tomuto datu probíhala před senátem³.

Rechtbank (soud) se dozvěděl o seznamu ze dne 25. ledna 2020 se jmény 384 soudců jmenovaných na návrh KRS podle platné právní úpravy v roce 2018⁴, když mu byl předložen návrh v jiné věci týkající se EZR. Je pravděpodobné, že počet těchto jmenování se zvýšil v průběhu času.

Existuje tedy skutečné nebezpečí, že se jeden nebo více soudců jmenovaných na návrh KRS podle právních předpisů, které vstoupily v platnost v roce 2018, účastnili řízení o vyžádané osobě předané do Polska za účelem výkonu trestu odnětí svobody nebo opatření spojeného s odnětím osobní svobody.

¹— Ustawa z dnia 8 grudnia 2017 o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (zákon ze dne 8. prosince 2017, kterým se mění zákon o Národní radě soudnictví a některé další zákony).

²— Viz rozsudek ze dne 15. července 2021, Komise v. Polsko (Disciplinární režim soudců), C-791/19, EU:C:2021:596, bod 108 („Přitom je třeba konstatovat, že skutečnosti zdůrazněné v bodech 104 až 107 tohoto rozsudku mohou vyvolat legitimní pochybnosti o nezávislosti KRS a její úloze v postupu jmenování, jaký vedl ke jmenování členů kárného kolegia“) a bod 110 („Tyto skutečnosti, jsou-li posuzovány v rámci celkové analýzy zahrnující i významnou úlohu, jakou při jmenování členů kárného kolegia hraje KRS, tj. – jak vyplývá z bodu 108 tohoto rozsudku – orgán, jehož nezávislost na politické moci je pochybná, –[...])“).

³— Překlad usnesení do angličtiny je dostupný na internetové stránce SN: http://www.sn.pl/aktualnosci/SiteAssets/Lists/Wydarzenia/AllItems/BSA%20I-4110-1_20_English.pdf

⁴— Zdroj : <https://oko.press/lista-dla-obywateli-384-sedziow-zarekomendowanych-przez-neo-krs/>

- 5 Na rozdíl od toho, jak je tomu v případě vyžádané osoby, jejíž předání do Polska je požadováno pro účely trestního stíhání, v případě vyžádané osoby, jejíž předání do Polska je požadováno za účelem výkonu trestu odnětí svobody nebo opatření spojeného s odnětím osobní svobody, je možné upřesnit, kteří soudci vystavujícího členského státu se zúčastnili jejího řízení.

Stejně jako vyžádaná osoba, jejíž předání do Polska je požadováno pro účely trestního stíhání, nemůže vyžádaná osoba, jejíž předání do Polska je požadováno za účelem výkonu trestu odnětí svobody nebo opatření spojeného s odnětím osobní svobody, od 14. února 2020 účinně zpochybnit platnost jmenování soudce nebo legalitu výkonu jeho soudních funkcí. Podle právních předpisů, které vstoupily v platnost dne 14. února 2020⁵, není polským soudům dovoleno takový opravný prostředek přezkoumat⁶.

- 6 Rechtbank (soud) nemůže z úvah uvedených v bodech 4 a 5 výše automaticky vyvodit, že v případě předání vystavujícímu členskému státu existuje skutečné (obecné nebo individuální) riziko, že předávaná osoba bude vystavena úplnému porušení práva na soud předem zřízený zákonem, a to již proto, že není jasné, jaké kritérium je třeba použít pro posouzení, zda je toto právo porušeno. V tomto ohledu je rovněž relevantní poznamenat, že Evropský soud pro lidská práva (dále jen „ESLP“) má za to, že ačkoli právo na soud předem zřízený zákonem zaručené článkem 6 EÚLP je „samostatným“ právem, velmi úzce souvisí se zárukami nezávislosti a nestrannosti. Za účelem určení, zda vady při jmenování soudce představují porušení tohoto práva, ESLP uplatňuje trojí kritérium⁷. Není zcela jasné, zda toto kritérium musí být rovněž použito v nadnárodním kontextu rozhodnutí o vydání za účelem výkonu trestu nebo opatření spojeného s odnětím osobní svobody.

- 7 Supreme Court of Ireland (Nejvyšší soud, Irsko) podal žádost o rozhodnutí o předběžné otázce rozhodnutím ze dne 30. července 2021. Tato žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, která došla Soudnímu dvoru dne 3. srpna 2021, je na Soudnímu dvoru zapsána jako věc C-480/21 (Minister for Justice and Equality). Předběžné otázky položené Supreme Court (Nejvyšší soud) se podle svého znění týkají EZR vydaného za účelem *trestního stíhání*, třebaže jeden z EZR, který byl předložen irskému soudu, se týká výkonu trestu odnětí svobody. EZR dotčený v projednávané věci se týká rovněž výkonu trestu odnětí svobody. Pravomocný odsuzující rozsudek, na jehož základě byl vydán tento EZR, byl

⁵– Změny právních předpisů týkajících se soudnictví, včetně zákona o organizaci obecných soudů, zákona o Nejvyšším soudu a zákona o Národní radě soudnictví. [Ustawa z 14 lutego 2020 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (zákon ze dne 14. února 2020, kterým se mění zákon o organizaci obecných soudů, zákon o Nejvyšším soudu a některé další zákony)].

⁶– § 26 odst. 3.

⁷– Viz ESLP (velký senát) 1. prosince 2020, Guðmundur Andri Ástráðsson v. Island (CE:ECHR:2020:1201JUD002637418, body 243 až 252), a 22. července 2021, Reczkowicz v. Polsko (CE:ECHR:2021:0722JUD004344719, body 221 až 224).

vydán po 14. únoru 2020. Ačkoli v takovém případě může vyžádaná osoba zjistit, kteří soudci rozhodovali v rámci jejího trestního řízení – tedy na rozdíl od věci týkající se trestního stíhání – v Polsku neexistuje účinný opravný prostředek proti případnému porušení práva na soud předem zřízený zákonem, a to ani v případě řízení o výkonu pravomocného odsuzujícího rozsudku vydaného po 14. únoru 2020. To vyvolává otázku kritéria, které musí vykonávající justiční orgán, který má rozhodnout o výkonu EZR za účelem výkonu trestu odnětí svobody nebo opatření spojeného s odnětím osobní svobody, použít, když přezkoumává, zda bylo ve vystavujícím členském státě porušeno právo na soud předem zřízený zákonem.

- 8 Odpověď na tuto otázku není „[acte] clair“ a nevyplývá ani přímo z dřívější judikatury Soudního dvora.
- 9 Rechtbank (soud) tedy předloží Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:
[omissis] [viz oddíl 4]

2.3 Žádost o projednání v naléhavém řízení

- 10 Rechtbank (soud) má za to, že je nezbytná urychlená odpověď na otázku. V Nizozemsku představují EZR vydávané polskými soudními orgány významnou část pracovního vytížení vykonávajících justičních orgánů⁸.
- 11 Rechtbank (soud) žádá, aby Soudní dvůr tuto žádost o rozhodnutí o předběžné otázce projednal v naléhavém řízení o předběžné otázce, které je stanoveno v čl. 267 čtvrtém pododstavci SFEU a článku 107 jednacího řádu.
- 12 Předběžná otázka se týká oblasti, kterou upravuje hlava V třetí části SFEU. Vyžádaná osoba se v současné době nachází ve vydávací vazbě v Nizozemsku. Rechtbank (soud) nemůže přijmout toto rozhodnutí, dokud Soudní dvůr neodpoví [na předběžnou otázku]*. Rychlá odpověď Soudního dvora na předběžnou otázku bude mít tedy přímý a rozhodující vliv na délku vydávací vazby dotčené osoby.

3. Závěry

Je třeba znovu projednat věc za účelem položení předběžné otázky Soudnímu dvoru.

⁸– Podle nejnovějších dostupných statistických údajů, a to údajů z roku 2019, Nizozemsko obdrželo v uvedeném roce 1077 EZR. Z těchto EZR pochází 279 z Polska. Zdroj : Openbaar Ministerie, Internationaal Rechtshulpcentrum Amsterdam (státní zastupitelství, mezinárodní centrum pro vzájemnou právní pomoc, Amsterdam, Nizozemsko), výroční zpráva o evropském zatýkacím rozkazu 2019, s. 9.

*– Ndt: Autor uvádí pravděpodobně omylem množné číslo, neboť projednávaná žádost o rozhodnutí o předběžné otázce obsahuje pouze jednu otázku.

4. Usnesení

Soudnímu dvoru Evropské unie se předkládá následující předběžná otázka:

Jaké kritérium musí soud, který rozhoduje o výkonu evropského zatýkacího rozkazu za účelem výkonu trestu odnětí svobody nebo opatření spojeného s odnětím osobní svobody, použít, když přezkoumává, zda ve vystavujícím členském státě bylo v rámci řízení, v němž byl vydán odsuzující rozsudek, porušeno právo na soud předem zřízený zákonem, i když v tomto členském státě nebylo možné proti případnému porušení tohoto práva podat účinný opravný prostředek k soudu?

[závěrečná formulace a podpisy]